

кого процесу такі групи створювалися у 2000—2005 роках. Практика показує, що в європейських освітніх процесах приймають активну участь студенти, проте в Україні відсутня навіть психологічна підготовка студента до навчання за кредитно-модульною системою у той час, коли вкрай необхідна адаптація студентів до нових умов і вимог навчального процесу.

Все це є наслідком значних змін в освітній системі України у зв'язку з переходом на кредитно-модульну систему навчання. Усунення низки проблем сприятиме підвищенню якості навчання, зростанню ролі студента як суб'єкта освітньої діяльності завдяки його участі у формуванні індивідуального навчального плану і гуманізації стосунків між викладачем та студентом.

Україна все більше приводить свою систему освіти у відповідність з вимогами болонської реформи. У 2009—2010 навчальному році Міністерство освіти вводить європейську кредитно-трансферну систему, а також додаток до диплома європейського зразка, що повинно сприяти визнанню українських дипломів в європейських країнах.

Важливим для України є період 2009—2010 років у контексті адаптації системи вищої освіти української держави до норм і стандартів Європейського простору вищої освіти та її узгодження зі змістом та організацією освітньої діяльності, які відповідають вимогам Болонського процесу.

Період з 2010—2020 року повинен стати ключовим у реалізації довготермінових стратегій забезпечення сталого розвитку та удосконалення системи вищої освіти України, визнання її у європейському і світовому просторі в контексті забезпечення якості.

*Кравченко Л. А., канд. екон. наук, доц.,
завідувач кафедри економічної теорії
Кримського економічного інституту
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»*

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МОТИВАЦІЇ І САМОРЕАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ

Базовою передумовою людського розвитку в Україні є розроблення і реалізація довгострокової стратегії модернізації усієї системи освіти, наближення її якості до стандартів ЄС, потреб внутрішнього розвитку держави й суспільства. Вітчизняними вченими-

економістами здатність працівника до прояву творчості, генерації нових ідей, нововведень, тобто інновацій у будь-якій сфері людської діяльності розглядається як важлива компонента людського капіталу, як вирішальне джерело економічного зростання [4].

Нова парадигма освіти повинна бути спрямована на саму людину, її індивідуальний розвиток, забезпечення базових потреб особистості студента (у самоствердженні, повазі, визнанні та успіху на соціальному рівні, самовизначенні та самореалізації). Модульна технологія навчання спонукає студента до вияву його суб'єктної активності. Це, у свою чергу, змінює роль викладача у цьому процесі. Викладач повинен не тільки виконати складну підготовчу методичну роботу, оволодіти сучасними інформаційними технологіями, а й бути психологічно й педагогічно компетентним у керуванні розвитком професійно-особистісного ресурсу кожного студента, створенні у нього відповідної мотивації творчої самореалізації упродовж усього життя.

Успішність студента визначається різними типовими чинниками (як зовнішніми, так і внутрішніми), однак потрібно враховувати також специфічні гендерні особливості розвитку людини, розуміючи, що хлопець або дівчина є особистістю, які мають свої відмінності. Важко переоцінити професійну роль педагога вищої школи в розвитку індивідуальних здібностей кожного студента з урахуванням його гендерних особливостей. Дослідження фахівців виявили, що чоловіків-студентів більше приваблює діяльність, пов'язана з пошуком нового, нестандартного з елементами ризику, яка має високу «ціну» для успіху [4]. У студентів-хлопців більше розвинуте образне, абстрактне, критичне мислення і невербальна креативність. Вони краще розв'язують нові інтелектуальні і сенсорні завдання, однак при тренуванні гендерні відмінності зникають. У той же час інтелектуальна сенсорна активність дівчат більше піддається змінам при тренуванні і навчанні. Студентки прагнуть професійної діяльності з гарантованим позитивним результатом, без ризику і «штурму»[4].

Мотивація студенток більш зовнішньо організована, легше формується під тиском ззовні. Дівчині часто достатньо усвідомлення того, що вона діє відповідно до вимог викладача. При цьому важливо, щоб педагог довів значення і сенс діяльності для отримання бажаного результату у навчанні. У дівчат домінує мотив — уникнення невдач. У них вища потреба у досягненні результату навчання (отримати високий рейтинг, оцінку, диплом).

Мотивація хлопців у студентському віці більш внутрішньо організована, вона впливає із розуміння особистісної значущості

того, що потрібно зробити («Навіщо це мені?»). Якщо студент відповіді для себе не знаходить, то як би викладач його не переконував, активності він не виявляє. Домінуючий мотив для студента чоловічої статі — мотив успіху у професійній діяльності. У чоловіків вища потреба вдосконалення і змагання, ніж у дівчат [2].

Якщо викладач недостатньо акцентує увагу студента хлопця на практичному значенні курсу дисципліни у цілому або конкретного завдання, зокрема у майбутній діяльності або у вирішенні сьогоденних, проблем, то у навчальній діяльності студента виникає бар'єр надто високої «ціни» активності або діє звичка йти «шляхом найменшого опору», що знижує успішність студента. Особливо цей факт спостерігається при викладанні непрофільних дисциплін. Студентки більш успішні, коли педагог виставляє чіткі, об'єктивні, доступні вимоги, критерії позитивного результату на початку вивчення курсу. Викладач вчасно перевіряє виконання завдань, складні, незрозумілі — пояснює сам і дає оцінку разом із дидактичним оцінюванням, яке обґрунтовується і систематично виставляється. У протилежному випадку виникає бар'єр «невизнання результату», який блокує активність студенток і знижують їхню успішність. Більшість студенток систематично набирають бали за традиційні завдання, наполегливо прямуючи до запланованого результату, уникаючи нестандартних ризикових форм роботи [3].

Співпраця викладача і студентів із продукуванням способів інтелектуальної творчої діяльності повинна бути в основі особистісно-орієнтовного модульного навчання. Отже, при розробці модульного завдання і визначенні елементів рейтингової оцінки, викладачам доцільно побудувати розширену структуру рейтингової оцінки, яка, окрім базових завдань для засвоєння курсу (сума оцінок, за якою досягається необхідний рейтинг для отримання заліку або екзаменаційної оцінки), містила б додаткові завдання та вимагала вирішення конкретних професійних ситуацій. Такі завдання повинні мати вищу рейтингову оцінку. Важливо також враховувати необхідність диференційованого підходу до визначення рейтингової оцінки студентів з різним розвитком творчих здібностей. Студенти з креативними здібностями повинні отримувати найвищі бали за творчі завдання модуля. Це формує внутрішню мотивацію самореалізації обдарованого студента, в очах одногрупників стверджуватиме цінність його інтелектуальної праці, спонукає студентів до активного навчання, сприяє розвитку творчих здібностей, а також гендерному самовизначенню у професійній діяльності.

Література

1. Козарезенко Л. В. Соціально-економічна нормаль як індикатор внутрішньої ефективності освітньої сфери України //Актуальні проблеми економіки. — 2009. — № 7. — С. 58—62.
2. Нікітін І. В., Нікітін Ю. В., Взаємодія ринку освіти і ринку праці як стратегічна складова науково-технологічної сфери національної безпеки України: гендерний аспект //Актуальні проблеми економіки. — 2009. — № 9. — С. 180—189.
3. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія, вищої школи: Навч. посібник. — К.: Каравела, 2008. — 320 с.
4. Шульц Д., Шульц С. Психология и работа: 8-е изд. — СПб.: Питер, 2003. — 560 с.

Курченко Т. Є., канд. іст. наук,
доцент кафедри «Історії та культурології»
Національного авіаційного університету

ДОСВІД ТА ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ В НАЦІОНАЛЬНОМУ АВІАЦІЙНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Цивільна авіація України має більш ніж вікову історію. Історія розвитку Національного авіаційного університету є її невід'ємною складовою частиною. Випускники університету склали й складають кістяк авіаційних кадрів республіки, працюють у багатьох країнах світу. Щоб відчувати себе рівноправними членами студентської родини авіаторів молоді поповнення НАУ має бути ознайомленим із традиціями рідного навчального закладу та історією розвитку цивільної авіації в цілому. Найліпше це ознайомлення провести в процесі вивчення навчальної дисципліни «Історія України», особливо на тих факультетах, які безпосередньо не пов'язані з практичною авіацією і не отримують необхідної інформації, вивчаючи навчальну дисципліну «Вступ до фаху».

Колектив кафедри «Історії та культурології» ще в 2002 році випустив два видання підручника «Історія України», за редакцією Г. Темка та Л. Тупчієнка, що містять розділи з історії цивільної авіації та історії НАУ. Ці розділи логічно пов'язані з матеріалами історії України відповідного періоду. Студенти мають можливість отримати інформацію про зародження і розвиток ци-